

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Фізико-математичний факультет

Кафедра бізнес-економіки та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури і докторантури

Ірина ЧИСТЯКОВА

Ірина Чистякова _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА

Галузь знань: **С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини**

Спеціальність: **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

Освітньо-наукова програма **Економіка**

Мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

« *03* » *вересня* _____ 2025 р.

Голова

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО,
д.е.н., проф.

Розробники:

1. Божкова Вікторія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри д.е.н., проф. Вікторія БОЖКОВА

Опис

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Доктор філософії	Обов'язкова Цикл «Практична підготовка»	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
5-й		5-й	
Лекції			
-		-	
Практичні, семінарські			
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
180 год.		180 год.	
Консультації:			
-		-	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 180			

1. Мета проходження асистентської практики

Асистентська практика здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини є компонентом їх практичної професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності в закладі вищої освіти та спрямована на набуття навичок здійснення освітнього процесу у ЗВО й формування вмінь викладацької діяльності, зокрема, викладання спеціальних дисциплін, організації навчальної діяльності та науково-методичної роботи здобувачів.

Організація та проведення асистентської практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти регламентується «Положенням про асистентську практику аспірантів Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка» (затвердженим Вченою радою університету, Протокол № 9 від 27.03.2023 р.) та «Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (затвердженим Постановою КМ України від 23.03.2016 р. № 261 зі змінами та доповненнями).

Асистентська практика проводиться з **метою** практичної підготовки до науково-педагогічної роботи в закладі вищої освіти через формування вмінь організувати та проводити навчальні заняття.

Завданнями асистентської практики визначено:

– оволодіння основами науково-методичної та навчально-методичної роботи, різноманітними освітніми технологіями для організації та проведення навчальних занять;

– ознайомлення з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, формами та прийомами оцінювання освітньої діяльності;

– ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу ЗВО; реалізацією освітніх програм освітніх рівнів «Бакалавр», «Магістр» за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини; обсягами навчального навантаження викладачів ЗВО; планами роботи кафедри і викладача.

Відповідно до освітньо-наукової програми «Економіка» спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти (доктор філософії) Асистентська практика забезпечує оволодіння такими компетентностями:

інтегральною компетентністю:

ІК – здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

загальними компетентностями:

ЗК01 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК02 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК03 – здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК04 – здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК05 – здатність розв’язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;

фаховими компетентностями:

СК01 – здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей;

СК02 – здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами;

СК03 – здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп’ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності;

СК04 – здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти;

СК05 – здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції;

СК06 – здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей;

СК07 – здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

2. Передумови проходження асистентської практики

Асистентській практиці передуює вивчення всіх ОК НП ОНП.

База проходження асистентської практики. Згідно «Положення про асистентську практику аспірантів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» (затвердженим Вченою радою університету, Протокол № 9 від 27.03.2023 р.) організатором асистентської практики є кафедра, за якою закріплений аспірант. Basisю для проходження практики є кафедра, на якій працює науковий керівник аспіранта. Завідувач аспірантури і докторантури знайомить аспірантів із формою та змістом звітної документації і здійснює облік проходження практики аспірантами.

Організація асистентської практики відбувається згідно «Положення

про асистентську практику аспірантів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» та навчального плану підготовки доктора філософії за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини.

Асистентська практика проходить у V семестрі третього року навчання. Терміни проходження асистентської практики визначаються відповідно до графіку освітнього процесу в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка. Кількість кредитів, відведені для асистентської практики, регламентує ОНП спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини третього (освітньо-наукового) рівня.

Діяльність здобувача третього рівня вищої освіти у період проходження асистентської практики є складником практичної професійної підготовки до викладацької діяльності в закладах вищої освіти та спрямована на набуття компетенцій здійснення освітнього процесу у ЗВО під час викладацької діяльності, зокрема, викладання спеціальних дисциплін економічного профілю, організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

На період проходження практики аспірант закріплюється за науковим керівником, який консулює практиканта і надає завідувачу випускової кафедри відгук за результатами практики.

Керівництво та контроль за проходженням асистентської практики здійснюють гарант ОНП (загальне) та науковий керівник (безпосереднє) аспіранта.

Безпосереднє керівництво практикою науковим керівником передбачає:

- 1) забезпечення чіткої організації, планування та обліку результатів практики;
- 2) затвердження загального плану-графіку проведення практики (Додаток 3);
- 3) добір дисциплін для проведення асистентської практики;
- 4) надання методичної допомоги в плануванні та організації навчальної взаємодії;
- 5) контроль за роботою аспіранта, відвідування ним занять та виконання інших видів робіт;
- 6) підготовка відгуку про проходження асистентської практики, який є складовою звіту аспіранта з проходження асистентської практики (Додаток 4).

За підсумками проходження асистентської практики аспірант подає на кафедру звіт про проходження практики (Додаток 1). Звіт та витяг з протоколу засідання кафедри про затвердження звіту передаються до аспірантури. Документація зберігається в особовій справі аспіранта.

3. Результати проходження асистентської практики

РН01	Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань
------	---

	та/або здійснення інновацій.
PH02	Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в умовах глобалізації.
PH03	Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі економіки та дотичних міждисциплінарних напрямках.
PH04	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.
PH05	Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.
PH06	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.
PH07	Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.
PH08	Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямків, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми
PH09	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти
А 90 – 100 Відмінно	Здобувач освіти повністю виконав план-графік практики; продемонстрував сформовані професійні компетентності як викладач у вищій школі; виявив високий рівень активності та самостійності; володіє систематичними знаннями щодо розробки освітніх технологій для організації та проведення навчальних занять; вчасно подав звітну документацію.
В 82 – 89 Добре	Здобувач освіти повністю виконав план-графік практики; продемонстрував сформовані професійні компетентності викладацької роботи в закладах вищої освіти на достатньому рівні; володіє комплексними знаннями щодо розробки навчального матеріалу, способами та прийомами оцінювання результатів освітньої діяльності; здатен достатньою мірою використовувати набуті компетентності у професійній діяльності; однак не виявив достатньої самостійності, або ж має окремі зауваження щодо якості виконання однієї з практичних складових.
С 74 – 81 Добре	Здобувач освіти виконує переважну більшість завдань; має достатньо сформовані професійні компетентності викладацької роботи в ЗВО; володіє комплексними знаннями щодо організації науково-методичної роботи; спроможний частково використовувати їх у професійній діяльності; вчасно подає звітну документацію, однак має зауваження щодо якості виконання однієї з практичних складових.
D 64 – 73 Задовільно	Здобувач освіти засвоїв лише основний матеріал завдання плану-графіку практики; має задовільний стан сформованих професійних компетентностей; спроможний до задовільного використання їх у професійній діяльності; має зауваження щодо якості виконання практичних складових та правильності оформлення звітної документації.
Е 60 – 63 Задовільно	Здобувач освіти виконав частину завдань плану-графіку практики; володіє задовільним обсягом компетентностей у межах програми, здатен до мінімального використання набутих навчальних досягнень у професійній діяльності; має зауваження щодо якості виконання практичних завдань, організації наукової роботи своєчасності та оформлення звітної документації.

F 35 – 59 Не задовільно	Здобувач вищої освіти не виконав більшість завдань плану-графіку практики; не достатньо володіє обсягом наукових досягнень щодо виконання завдань практики; неспроможний використовувати їх у професійній діяльності; має суттєві зауваження щодо якості виконання практичних завдань, своєчасності та правильності оформлення звітної документації.
FX 1 – 34 Не задовільно	Здобувач освіти не володіє компетентностями щодо виконання завдань практики, не здатен використовувати їх у професійній діяльності, не виконав програму практики без поважних причин.

Результати асистентської практики оцінюються за такими критеріями:

- прояв ініціативності, зацікавленості, креативності, самостійності, відповідальності в ході проходження практики;
- ступінь сформованості цілісного уявлення про організацію наукової діяльності у закладі вищої освіти, про основні напрями вдосконалення навчального та наукового процесів;
- ступінь використання раніше отриманих психолого-педагогічних знань для вирішення конкретних наукових та виробничих завдань;
- рівень оволодіння технологією розробки навчально-методичних та наукових матеріалів і проведення різних видів аудиторних і поза аудиторних форм занять за програмами бакалаврату/ магістратури;
- рівень умінь перетворення наукового знання на навчальний матеріал і провадження результатів досліджень у освітній процес;
- рівень прояву та ступінь сформованості професійних умінь (організаторських, методичних, комунікативних, діагностичних, дослідницьких тощо).

Розподіл балів

Асистентська практика аспірантів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів, які підсумовуються і отриманий результат співвідноситься зі шкалою оцінювання (національною, за ЄCTS). За цим результатом виставляється залік.

№	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Розробка індивідуального плану-графіку проходження асистентської практики	0-5 балів
2.	Вивчення законодавчо-нормативної бази вищої освіти	
3.	Зміст емпіричних методів: анкетування, спостереження, порівняння, оцінювання, моделювання у наукових дослідженнях економічної спрямованості. Організація власного наукового дослідження.	0-10
4.	Знайомство з організацією навчально-методичного та	

	наукового процесів у структурних підрозділах університету	балів
5.	Вивчення авторських методик викладання дисциплін, що належать до предметного поля напряму підготовки аспіранта в ході відвідування навчальних занять провідних викладачів кафедри	
6.	Наукове проектування навчально-методичних комплексів дисциплін (модулів) відповідно до профілю підготовки	
7.	Розробка змісту навчальних занять із дисципліни й обґрунтування вибору освітніх технологій з використанням наукових підходів	
8.	Підготовка необхідних для проведення занять науково-дидактичних матеріалів відповідно до робочої програми навчальної дисципліни	0-10 балів
9.	Розробка контрольних завдань (тестів) з метою формування фонду оціночних засобів для проміжної атестації здобувачів вищої освіти	
10.	Самостійне проведення занять із навчальної дисципліни (4 лекції, 5-7 практичних занять) із використанням інноваційних наукових технологій	0-50 балів
11.	Відвідування й аналіз занять, що проводяться аспірантами, аналіз і самооцінка результатів науково-педагогічної діяльності	0-5 балів
12.	Індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти ОР бакалавр та ОР магістр, керівництво науково-дослідною роботою здобувачів	
13.	Вивчення методик організації творчої наукової діяльності здобувачів вищої освіти, відбір і складання творчих завдань із дисциплін напряму підготовки; організація і проведення олімпіад, відбору конкурсних робіт та проведення різноманітних конкурсів серед здобувачів вищої освіти	0-20 балів
14.	Упровадження результатів наукових досліджень, отриманих аспірантом під час проведення дисертаційного дослідження, в освітній процес	
15.	Методологічне та інформаційне забезпечення наукового дослідження. Проведення консультацій з приводу підготовки фахових статей та тез	
16.	Обґрунтування науково-методичних рекомендацій щодо вдосконалення навчального й виховного процесів на кафедрі у закладі вищої освіти	
Разом		0-100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль за асистентською практикою аспіранта здійснює науковий керівник. За підсумками проходження асистентської практики аспірант подає до аспірантури звіт про проходження практики з відгуком наукового керівника щодо її результатів. Оцінку за асистентську практику виставляє науковий керівник, її затверджують на засіданні кафедри.

Засобами оцінювання та методами презентації результатів проходження асистентської практики є: виконання індивідуального плану- графіку, звіт з асистентської практики аспіранта та звітні матеріали.

Форма підсумкового контролю – залік.

6. Програма асистентської практики

Етапи практики	Зміст асистентської практики	
	Контактна робота з керівником практики, аудиторні заняття	Самостійна робота аспіранта
1	Інструктаж з охорони праці, техніки безпеки й пожежної безпеки за місцем проходження практики	Ознайомлення з інструкціями
2	Визначення видів науково-педагогічної діяльності аспіранта на час проходження практики. Консультації з керівником	Складання індивідуального плану-графіку проходження практики. Вивчення нормативної бази вищої

	асистентської практики зі складання індивідуального плану- графіку проходження практики	освіти: Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», актуальних документів Міністерства освіти і науки України, ЗВО, що регламентують організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти
3	Консультації з керівником асистентської практики щодо вибору освітніх технологій для проведення занять і розробки методичного забезпечення, зокрема для дистанційного навчання на платформі Moodle: <ul style="list-style-type: none"> – розробка робочої навчальної програми дисципліни; – розробка 4 конспектів лекцій; – розробка 5-7 конспектів практичних занять; – розробка завдань для самостійної роботи; – розробка завдань для поточного і підсумкового контролів 	Вивчення документів освітньої програми. Вивчення та аналіз науково-методичних матеріалів щодо вдосконалення освітнього процесу у ЗВО й у конкретній предметній галузі. Аналіз і вибір методів, технологій навчання; вивчення дидактичних матеріалів. Розробка елементів методичного забезпечення для викладання дисципліни
4	Консультації з керівником асистентської практики зі складання тестових завдань та підбору науково-дидактичних матеріалів до дисциплін	Вивчення інформаційних джерел із сучасних форм, методів і технологій оцінки результатів навчання. Складання тестових завдань із конкретної дисципліни. Аналіз і вибір методів, технологій навчання; вивчення дидактичних матеріалів.
5	Проведення занять у групі здобувачів вищої освіти відповідно до індивідуального плану проходження практики: <ul style="list-style-type: none"> – проведення 4 лекційних занять відповідно до розкладу з дисциплін, закріплених за аспірантом; – проведення 5-7 практичних 	Підготовка до проведення занять і самоаналіз результатів проведення навчальних занять

	<p>занять відповідно до розкладу з дисциплін, закріплених за аспірантом;</p> <ul style="list-style-type: none"> – проведення 2 консультації з дисциплін; – самоаналіз (усний) проведення лекційних та практичних занять 	
6	Відвідування занять провідних викладачів кафедри, ЗВО, інших аспірантів (не менше 5 занять)	Аналіз методик проведення різних форм навчальних занять
7	Консультації з керівником асистентської практики з організації курсового (дипломного) проектування, науково-дослідницької та самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Вивчення інформаційних джерел із сучасних форм, методів і технологій організації курсового (дипломного) проектування, науково-дослідницької та самостійної роботи здобувачів вищої освіти, оцінки результатів навчання, щодо впровадження результатів наукових досліджень у навчальний процес. Підготовка методичних вказівок до практичних занять, курсового проектування, самостійної роботи здобувачів вищої освіти
8	Консультації з керівником асистентської практики з підготовки науково-методичної публікації та/або використання результатів наукових досліджень у навчальному процесі	Науково-методична робота. Підготовка тез доповіді на науково-методичну конференції та/або методичних рекомендацій та дидактичних матеріалів з результатами наукових досліджень
9	Індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти ОР бакалавр та ОР магістр; надання допомоги кураторам в організації поза аудиторної роботи зі здобувачами	Вивчення методик організації творчої навчальної діяльності здобувачів, відбір і складання творчих завдань для здобувачів

10	Участь у заходах з виховної та профорієнтаційної роботи кафедри. Індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти ОР бакалавр та ОР магістр; надання допомоги кураторам в організації виховної роботи зі здобувачами	Вивчення матеріалів з організації виховної та профорієнтаційної роботи у ЗВО. Добір методик організації творчої діяльності здобувачів
11	Консультації з керівником асистентської практики з підготовки звіту й захисту результатів асистентської практики	Підготовка звіту з асистентської практики

7. Рекомендована література

Основна:

1. Бахрушин В. Органи управління в освіті у світлі нового закону «Про освіту». Освітня політика: портал громадських експертів. 2018. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1157-organi-upravlinnya-v-osviti-svitlinovogozakonu-pro-osvitu>
2. Бех І., Вербицький В. Оновлення освіти: фокус на ранній вік / І.Бех, В. Вербицький // Освіта. 2017. № 50-51.
3. Василенко Н.В. Компетентнісний підхід в освіті: реалізація теорії та практики / Н.В. Василенко // Завуч. Усе для роботи. 2017. С. 36- 73.
4. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ; Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2016. 278 с.
5. Гуляев В. М., Коробочка О. М. (укл.) (2016). Асистентська практика: методичні рекомендації для аспірантів. Дніпродзержинськ: ДДТУ. 2016. 183 с.
6. Зайченко І., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник, Київ, ЛІРА-К. 2018. 484 с.
7. Казак І. О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 196 с.
8. Кучерук, О. А., Башманівська, Л. А., Усатий, А. В., Шевцова, Л. С. (укл.). Асистентська педагогічна практика: методичні рекомендації. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2021. 248 с.
9. Ортинський В., Ортинський І. Педагогіка вищої школи: підручник. Львів.: Львівська політехніка, 2017. 500 с.
10. Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів : Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5499-17#Text>.
11. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
12. Maiorov A. A. Management of a higher education institution and ways to implement effectively its innovation policy. Publishing House LLC «Scientific and

Educational Initiative». 2021. URL: 10.46224/ecoc.2021.2.5.

Додаткова:

1. Горна М. О., Пронь Н. Б. Навчання під час війни: забезпечення безперервності освітнього процесу в Україні та за її межами. Освітня аналітика України. 2022. № 2 (18). С. 112–127. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/9_Horna_Pron.pdf

2. Левченко Г.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах. Вінниця: Нова школа, 2017. 510 с.

3. Лопушинська О., Смірнова К. Інноваційний підхід в управлінні закладами вищої освіти України : матеріали Всеукраїнської науково- практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку економіки, фінансів та управління». Нові можливості, проблеми, перспективи (10 листопада 2021 р.). 2021. С. 375–377. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45227/1/Zbirnuk_conf_10112021%284%29.pdf#page=375.

4. Нагорняк Т. Л. Потенціал ЗВО в системі управлінських практик. Всеукраїнська наукова конференція «Україна як суспільство ризику» (м. Дніпро, 23 квітня 2021 року). 2021. С. 102–104. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/facults/fsocgum/sociologia/Ukrajina_jak_suspilstvo_ryzuku.pdf#page=103.

5. Романовський О. О., Романовська Ю. Й., Романовська О. О., Махді М. Є. Інноватика вищої освіти: управління інноваціями у сфері вищої освіти і науки. Журнал соціальної трансформації та освіти. 2021. Вип. 2 (2). С. 47–6. URL:10.54480/jste.v2i2.37.355730135_Relations_between_innovation_management_and_organisational_susta_in_ability_a_case_study_in_a_Brazilian_higher_education_institution.

6. Скорик Т. В. Освіта впродовж життя в контексті євроінтеграційних процесів. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г.Шевченка. Чернігів: ЧНПУ, 2016. Вип.135. С. 232–235.

7. Черноус А. Мотиви та бар'єри науково-дослідної діяльності в Сумському державному університеті. Аналітичний звіт. 2021. С. 54.

8. Machado D. Q., Ney Matos F. R. & Fernandes de Mesquita R. Relations between innovation management and organisational sustainability: a case study in a Brazilian higher education institution. Environment, Development and Sustainability. 2022. P. 11127–11152. URL: <https://www.researchgate.net/publication/>

Інтернет-ресурси:

1. Болонська декларація URL : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/

2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні URL : www.mon.gov.ua/education/higher/higher

3. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». 10 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>

5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukovadiyalnistuvishchikh->

navchalnikh-zakladakh/4688

6. Положення про асистентську практику аспірантів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» (затвердж. Вченою радою університету, Протокол № 9 від 27.03.2023 р.) URL : https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/polozhennia/polozhennya_pro_asistentsku_praktiku_aspirantiv_ec0ee.pdf

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23 березня 2016 р. № 261 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

8. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2017. URL: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf

9. Сайт «Аспірант» URL: <https://aspirant.com.ua/ua/index.htm>

10. Сайт Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Аспірантура та докторантура. URL: <https://sspu.edu.ua/nauka/aspirantura-ta-doktorantura>

11. Сайт Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Кафедра бізнес-економіки та адміністрування. URL: <https://fizmat.sspu.edu.ua/homepage/kafedry-kaf-beta>

12. Стандарт вищої освіти зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/05/10/C1-Ekonom.dokt.fil.424-16.09.2022.pdf>

13. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Асистентська практика здійснюється за наявності дидактичних, ілюстративних, навчально-методичних матеріалів.

Обладнання: ноутбук або ПК з зовнішньою звуковою картою та програмним забезпеченням (Steinberg Cubase 8.5 (або більш сучасна версія), Adobe Audition 1.6 (або більш сучасна версія), набір FabFilter TotalBundle 2017. (або більш сучасна версія).

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Звіт
про проходження асистентської практики аспіранта

(прізвище, ім'я, по батькові)

(кафедра)

(спеціальність)

Термін проходження практики _____

Науковий керівник _____

(прізвище, ініціали)

Гарант програми _____

(прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____

(прізвище, ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

АСПІРАНТУРА І ДОКТОРАНТУРА
«Зарахувати в якості асистентської
практики»

Проректора з науково-педагогічної
(наукової) роботи _____
Ольга КУДРІНА
«___» _____ 2025 р.

ДОВІДКА

Видана аспіранту _____
спеціальності _____ форми навчання
_____ в тому, що він (вона) у 20__ - 20__ н.р. виконав (ла)
навчальне навантаження в обсязі __годин.
Вважаємо за можливе виконане навчальне навантаження зарахувати в якості
асистентської практики.

Зав. кафедри _____

Погоджено:

Гарант ОНП _____

Начальник навчального відділу _____

Завідувач аспірантури і докторантури _____

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Дата проведення	Академічна група	Тема	Вид занять
1. Прибуття аспіранта на практику					
2. Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці					
3. Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником					
4. Відвідування лекційних занять викладачів кафедри, за якою закріплений аспірант № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
5. Підготовка методичних матеріалів до викладання лекцій з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
6. Підготовка методичних матеріалів до викладання практичних (семінарських, лабораторних) занять з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
7. Підготовка методичних матеріалів до проведення консультації з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
8. Проведення лекції № XX Назва лекції з Н/Д № XX Назва лекції з Н/Д № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
9. Проведення практичного					

(семінарські, лабораторні) заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
10. Проведення консультації № XX Назва заняття № XX Назва заняття					
11. Підготовка звіту з практики та презентації до захисту практики	Термін виконання:				
12. Отримання відгуку у наукового керівника	Дата отримання:				
13. Захист аспірантської практики	Дата засідання кафедри:				
14. Здача документів до аспірантури і докторантури	Дата здачі документації:				

**Приклад відзиву наукового керівника про рівень
та якість проведення занять**

У період практики аспірант(ка) працював(ла) над оформленням необхідних навчально-методичних матеріалів для проведення лекційних/практичних (семінарських, лабораторних) з таких навчальних дисциплін, як: _____

У процесі роботи аспірант(ка) проявив(ла) себе як ініціативний(а), працелюбний(а) і відповідальний викладач. Продемонстрував(ла) високий рівень теоретичних знань і вмінь самостійно проводити заняття різних видів з використанням різних форм, методів, засобів і прийомів навчання; забезпечувати послідовність викладення матеріалу та міждисциплінарних зв'язків; організовувати та керувати пізнавальною діяльністю здобувачів освіти, формувати у здобувачів освіти критичне мислення; вибирати методи та засоби навчання й контролю знань здобувачів освіти; оцінювати результати та проводити корекцію процесу навчання; організувати й аналізувати власну педагогічну діяльність; аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу й використовувати її в педагогічній практиці.

Вважаю, що аспірант(ка) програму асистентської практики виконав(ла) в повному (неповному) обсязі та заслуговує оцінку «_____».